

**MINISTERSTVO FINANCÍ
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA**

MODUL - D

**FINANCOVÁNÍ BEZPEČNOSTI
A OCHRANA EKONOMIKY**

Praha 2019

© MV–generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

ISBN 978-80-7616-035-4

OBSAH

1 Úloha a místo Ministerstva financí v systému krizového řízení	4
1.1 Rozpočtový proces a rozpočtová pravidla.....	5
1.2 Všeobecná pokladní správa	6
2 Finanční zabezpečení krizových opatření	7
2.1 Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů	9
2.2 Rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů	10
2.3 Vládní rozpočtová rezerva	11
2.4 Shrnutí.....	11
3 Typový plán MF a ČNB.....	11
4 Úloha a místo České národní banky v systému krizového řízení	13
4.1 Dokumentace krizového plánování v gesci ČNB.....	16
4.2 Kritická infrastruktura finančního trhu v působnosti ČNB	17
5 Právní rámec financování krizového řízení a ochrany ekonomiky v ČR	17

1 Úloha a místo Ministerstva financí v systému krizového řízení

Zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (kompetenční zákon) jsou Ministerstvu financí stanoveny v § 4 jeho působnosti. Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro:

- státní rozpočet republiky,
- státní závěrečný účet republiky,
- státní pokladnu České republiky,
- fiskální politiku,
- makroekonomické a fiskální prognózy pro přípravu státního rozpočtu a rozpočtů státních fondů,
- finanční trh,
- regulaci vydávání elektronických peněz a ochranu zájmů spotřebitelů na finančním trhu s výjimkou výkonu dohledu nad finančním trhem v rozsahu působnosti České národní banky,
- pro zavedení jednotné měny euro na území České republiky,
- pro platební styk,
- daně, poplatky a clo,
- finanční hospodaření,
- finanční kontrolu,
- přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků,
- účetnictví,
- audit a daňové poradenství,
- věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí,
- ochranu zahraničních investic,
- hazardní hry,
- hospodaření s majetkem státu,
- privatizaci majetku státu,
- příspěvek ke stavebnímu spoření a státní příspěvek na penzijní připojištění,
- ceny a pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a vnitrostátní koordinaci při uplatňování mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti,
- ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu.

Ministerstvo financí, které je ve smyslu § 9 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „krizový zákon“)

orgánem krizového řízení a k zajištění připravenosti na řešení krizových situací, má mimo jiné tímto zákonem stanoveno:

- zřídit pracoviště krizového řízení,
- zpracovat a aktualizovat krizový plán, který schvaluje ministr financí,
- zřídit krizový štáb jako pracovní orgán ministra k řešení krizových situací.

1.1 Rozpočtový proces a rozpočtová pravidla

Základním zdrojem financování krizového řízení na jednotlivých úrovních veřejné správy ČR jsou veřejné rozpočty, které se člení na státní rozpočet, rozpočty územních samosprávných celků a autonomní rozpočty subjektů mimorozpočtového (fondového) financování.

Základním zákonem, který upravuje pravidla hospodaření s prostředky státního rozpočtu a rozpočtový proces, je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozpočtových pravidlech“).

Státní rozpočet představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování funkcí státu. K tomuto účelu státní rozpočet soustřeďuje rozpočtové příjmy a zachycuje plánované výdaje členěné podle stanovených kritérií. Státní rozpočet dále obsahuje dotační vztahy k rozpočtům územních samosprávných celků a závazné ukazatele státního rozpočtu stanoví zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.

Návrh zákona o státním rozpočtu vypracovává Ministerstvo financí, které rovněž řídí práce na sestavení státního rozpočtu. Do konce dubna běžného roku Ministerstvo financí vypracuje rozpočtovou strategii sektoru veřejných institucí, která stanoví výdajové rámce státního rozpočtu a státních fondů, které nemohou být při přípravě státního rozpočtu překročeny. Do konce května je Ministerstvo financí povinno předložit vládě materiál obsahující návrh celkových částek příjmů a výdajů pro jednotlivé kapitoly státního rozpočtu a státní fondy. Při stanovení celkových výdajů státního rozpočtu Ministerstvo financí vychází ze střednědobého výhledu, který byl sestaven a předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR (dále jen „Poslanecká sněmovna“) předchozí rok. Střednědobý výhled je sestavován Ministerstvem financí každoročně spolu s návrhem zákona o státním rozpočtu a predikuje příjmy a výdaje vždy na dva další roky, než na který je sestavován státní rozpočet.

V průběhu června vláda projedná a schválí návrh materiálu, který obsahuje předběžný návrh příjmů a výdajů pro jednotlivé kapitoly a státní fondy a Ministerstvo financí tyto částky oznámí jednotlivým správcům kapitol s tím, že do konce července jsou povinni odevzdat detailní rozpis těchto částek na jednotlivé položky. Tento detailní rozpis se předkládá v Integrovaném informačním systému státní pokladny.

Ministerstvo financí na základě odevzdaných detailních rozpisů po jednotlivých kapitolách státního rozpočtu sestaví návrh zákona o státním rozpočtu na další rok a návrh střednědobého výhledu, který předloží vládě do 31. srpna. V průběhu září vláda projedná předložený návrh státního rozpočtu a do konce září jej dle zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny předloží Poslanecké sněmovně k projednání, aby ta měla alespoň tři měsíce do konce roku na jeho projednání.

Návrh státního rozpočtu je schvalován ve třech čteních. V prvním čtení se schvalují základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, kterými jsou celková výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda a celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí. Po prvním čtení je návrh státního rozpočtu projednáván v příslušných výborech dle gesční působnosti a také jako celek v rozpočtovém výboru. Ve druhém čtení se koná podrobná rozprava o návrhu zákona o státním rozpočtu, v níž se předkládají pozměňovací návrhy. Ve třetím čtení lze již navrhopat pouze opravu legislativně technických či gramatických chyb. Na závěr třetího čtení je hlasováno o pozměňovacích návrzích a poté se Poslanecká sněmovna usnese, zda s návrhem zákona vyslovuje souhlas.

Na rozdíl od běžného legislativního procesu platí v případě návrhu zákona o státním rozpočtu výjimka, že jej neprojednává Senát ČR. Zákon je po schválení Poslaneckou sněmovnou podepsán prezidentem a vyhlášen ve Sbírce zákonů.

Střednědobý výhled je rovněž předkládán Poslanecké sněmovně, ale nikoli ke schválení jako zákon o státním rozpočtu; Poslanecká sněmovna jej bere pouze na vědomí. Střednědobý výhled tak nemá právní závaznost, avšak vychází se z něj při dalších rozpočtových pracích.

1.2 Všeobecná pokladní správa

Všeobecná pokladní správa (dále jen „VPS“) je kapitolou státního rozpočtu, kterou spravuje Ministerstvo financí a která je upravena v zákoně o rozpočtových pravidlech.

Kapitola VPS obsahuje příjmy a výdaje, které mají všeobecný charakter, a nepatří tak do okruhu působnosti určitého správce kapitoly. Dále obsahuje výdaje, jejichž výše pro jednotlivé kapitoly není v době schvalování zákona o státním rozpočtu na příslušný rozpočtový rok známa.

Příjmovou stránku kapitoly VPS tvoří především daňové příjmy (zejm. podíl státního rozpočtu na celostátním hrubém výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických a právnických osob aj., jak je určeno zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů; dále daně spotřební, daně z hazardu apod.). Dalšími příjmy jsou nedaňové příjmy a přijaté transfery¹.

Z kapitoly VPS jsou hrazeny například platby státu do systému veřejného zdravotního pojištění či povinné odvody ČR do rozpočtu EU. Součástí kapitoly VPS je i Vládní rozpočtová rezerva. Tato rezerva slouží ke krytí nezbytných, avšak v zákoně o státním rozpočtu neobsažených výdajů. Vládní rozpočtová rezerva se tvoří nejméně ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rok.

V kapitole VPS se rovněž rozpočtuje Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle krizového zákona a také Rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“).

V neposlední řadě jsou z kapitoly VPS obcím, krajům a hl. m. Praze uvolňovány příspěvky na výkon státní správy, které jsou spolu s metodikou jejich výpočtu uvedeny v příloze zákona o státním rozpočtu, a další prostředky pro územní samosprávné celky, což jsou zejména výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy.

2 Finanční zabezpečení krizových opatření

Finanční management v oblasti krizového řízení na jednotlivých stupních veřejné správy ČR je řešen pomocí základních nástrojů, jimiž jsou veřejné rozpočty (zejména státní rozpočet a rozpočty územních samosprávných celků).

¹ Např. odvody pojištěn z provozu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, příjmy ze splátek půjček z tuzemska a ze splátek půjček ze zahraničí (tj. z vládních úvěrů), přijaté transfery na kompenzaci deficitu důchodového systému.

Na základě ustanovení § 25 písm. a) krizového zákona mají ministerstva a další ústřední správní úřady povinnost vyčleňovat ve svých rozpočtových kapitolách prostřednictvím průřezového ukazatele objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace a kraje a obce vyčleňovat ve svých rozpočtech na příslušný rok objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy, řešení na odstranění následků krizové situace. V roce 2018 byla novelizována vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, v níž byla za tímto účelem pro větší přehlednost zřízena pro rozpočty krajů a obcí položka 5903 – Rezerva na krizová opatření a paragraf 5213 – Krizová opatření. Oba tyto ukazatele jsou určeny jak pro přípravu na krizové situace, tak i na likvidaci jejich následků.

Na centrální úrovni navrhuje každoročně Ministerstvo financí na základě ustanovení § 25 písm. c) krizového zákona po projednání s Ministerstvem vnitra v rozpočtové kapitole VPS výši účelových rezerv určených pro krizové řízení. Zmocnění k jejich použití pro ministra financí upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok. Způsob použití Rezervy na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle krizového zákona je konkretizován v příloze tohoto usnesení vlády, která má název „Zásady postupu při použití finančních prostředků z účelové rezervy na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků, vytvořené v kapitole VPS podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů“.

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný kalendářní rok je prováděno podle zákona o rozpočtových pravidlech a podle zákona o krizovém řízení.

Příjmy a výdaje státního rozpočtu se člení na kapitoly, které vyjadřují okruh působnosti a odpovědnosti ústředních orgánů státní správy. Rozpočtovou kapitolou významnou pro financování krizového řízení je kapitola VPS, která obsahuje příjmy a výdaje státního rozpočtu, které mají všeobecný charakter. Její součástí je i Vládní rozpočtová rezerva, která slouží ke krytí nezbytných a nepředvídaných výdajů a vytváří se ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rozpočtový rok. Správcem kapitoly VPS je Ministerstvo financí a pro oblast financování krizového řízení v ní spravuje dvě rozpočtové rezervy – položky Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle krizového zákona a Rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS . První z nich, jak již bylo výše uvedeno, navrhuje

podle krizového zákona a zákona o rozpočtových pravidlech Ministerstvo financí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra. Tyto peněžní prostředky jsou určeny na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků podle zákona o krizovém řízení. Druhou rozpočtovou rezervou je rezerva finančních prostředků využitelných pro integrovaný záchranný systém. Podle zákona o IZS je fungování tohoto systému finančně zabezpečeno Ministerstvem vnitra z rozpočtu své kapitoly. Pokud ale dojde k mimořádným výdajům vzniklým v důsledku provádění záchranných a likvidačních prací, jsou tyto výdaje hrazené z rezervy vytvořené v kapitole VPS.

Výše uvedené rezervy lze využít k likvidaci následků mimořádných událostí na likvidaci prvotních nákladů (tzv. I. etapa financování); o poskytnutí dalších finančních prostředků následně rozhoduje vláda při financování obnovy území poškozeného krizovou situací (tzv. II. etapa financování). V klidovém období jsou rezervy využívány k zabezpečování akceschopnosti integrovaného záchranného systému. Každá z těchto rezerv má svá specifika a zákonem stanovené postupy k čerpání finančních prostředků. Jedná se o finanční prostředky, které jsou mimořádné a jejich uvolněním dochází reálně k navýšení rozpočtových prostředků, které byly resortům a krajům přiděleny při sestavování státního rozpočtu. Na poskytnutí finančních prostředků z těchto rezerv není právní nárok, každá konkrétní žádost o uvolnění finančních prostředků podléhá souhlasu ministra financí.

2.1 Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů

V účelové rezervě na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků podle krizového zákona byly pro rok 2019 k dispozici finanční prostředky ve výši 140 mil. Kč. Způsob použití těchto prostředků se řídí usnesením vlády k návrhu zákona o státním rozpočtu na daný rok a přílohou k tomuto usnesení. Finanční prostředky jsou určeny na pokrytí prvotních nákladů na likvidaci škod na území krajů, hl. m. Prahy a v působnosti ministerstev a dalších ústředních správních úřadů vzniklých v důsledku krizové situace a jsou poskytovány na základě vyhlášeného krizového stavu nebo na předcházení krizových situací. Poskytnuté finanční prostředky nejsou určeny k financování opatření týkajících se obnovy území podle zákona č.12/20002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní

nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V případě, že je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav v důsledku mimořádné události, může být zasaženému kraji Ministerstvem financí poskytnuta rychlá účelová dotace do výše 10 mil. Kč. Z důvodu urychlení řešení a poukázání těchto finančních prostředků předkládá neprodleně postižený kraj Ministerstvu financí kopii písemné žádosti o poskytnutí účelové dotace, jejíž originál je adresován Ministerstvu vnitra. O uvolnění finančních peněžních prostředků z této rezervy může ústřední správní úřad nebo kraj žádat až po vyčerpání finančních prostředků rozpočtovaných na řešení krizových situací ve svém rozpočtu. Po vyčerpání výše uvedené dotace si kraj prostřednictvím hejtmána může zažádat o uvolnění dalších finančních prostředků. Z rozhodnutí ministra financí lze použít i Vládní rozpočtovou rezervu, a to do výše 50 mil. Kč, jak stanoví usnesení vlády ke státnímu rozpočtu pro daný rok. O uvolnění vyšší částky z této rezervy rozhoduje vláda. Takto poskytnuté finanční prostředky jsou určeny výlučně na pokrytí prvotních nákladů a nezbytná opatření přijatá v rámci řešení krizové situace jako je:

- nouzové přežití - doprava, ubytování a stravování evakuovaných osob, dodávky a nákup pitné vody, možné řešení náhradní dodávky energií, apod.
- nákup materiálu a služeb - např. nákup nezbytných vysoušečů zdiva, odvlhčovačů, ventilátorů, čerpadel, elektrocentrál a jejich opravy při poničení při krizové situaci, vyprošťovacího zařízení, zdravotnického materiálu, léků a případně i nákup očkovacích látek, desinfekčních a úklidových prostředků, apod.
- nezbytné opravy základní infrastruktury území, které nejsou investičního charakteru
- náklady zasahujících jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí, vzniklé při řešení krizové situace, např. náklady na péči o zasahující členy JSDHO a technické náklady, spojené se zásahem.

2.2 Rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů

Finanční zabezpečení integrovaného záchranného systému je zajištěno na základě § 31 odst. 2) zákona o IZS, který uvádí že: „K úhradě mimořádných výdajů vzniklých v důsledku prováděných záchranných a likvidačních prací může být použita rezerva finančních prostředků vyčleněná v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa.“ Takto

poskytnuté finanční prostředky slouží zejména k zajištění akceschopnosti hasičských záchranných sborů, především na opravu poškozené zásahové techniky a na nákup techniky nové. V účelové rezervě kapitoly VPS na finanční zabezpečení IZS podle § 31 odst. 2 zákona o IZS byly pro rok 2019 vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 60 mil. Kč.

2.3 Vládní rozpočtová rezerva

Dalším významným způsobem financování krizového řízení je využití prostředků z Vládní rozpočtové rezervy. Vládní rozpočtová rezerva se vytváří pro zajištění rozpočtového hospodaření ke krytí nezbytných a nepředvídaných výdajů. Jak již bylo výše uvedeno – vytváří se nejméně ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rok a o jejím použití rozhoduje podle výše částky ministr financí nebo vláda. Vládní rozpočtovou rezervu lze použít například na krytí výdajů vzniklých při mimořádných nebo krizových situacích v případě, kdy finanční prostředky ve výše uvedených účelových rezervách v kapitole Všeobecná pokladní správa nejsou dostačující na pokrytí prvotních výdajů při odstraňování škod.

2.4 Shrnutí

Výše uvedené možnosti financování je potřeba chápat jako postupné provádění jednotlivých kroků po vyčerpání všech předchozích možností v rámci krizového řízení. Např. nedisponuje-li správce kapitoly dostatkem finančních prostředků, požaduje je z kapitoly VPS, dále pak pokud jsou již tyto zdroje také vyčerpány, rozhoduje ministr financí o využití prostředků z vládní rozpočtové rezervy a pokud již vláda nemá postačující částku v rozpočtové vládní rezervě, může provést opatření snižující výdajovou stránku státního rozpočtu nebo žádat mimořádnou emisi státních dluhopisů apod. Všechny tyto kroky patří do procesu financování krizového řízení a jsou specifickým segmentem v oblasti finančního managementu ve veřejné správě.

3 Typový plán MF a ČNB

V obecné rovině je typový plán jedním ze základních dokumentů krizového řízení, kterým příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad stanoví pro druh krizové situace identifikovaný v analýze hrozeb pro Českou republiku jako nebezpečí

s nepřijatelným rizikem, pro které lze odůvodněně předpokládat vyhlášení krizového stavu, doporučené typové postupy, zásady a opatření pro její řešení. Typový plán se dále rozpracovává v krizových plánech na postupy pro řešení konkrétních druhů krizových situací, identifikovaných v analýze ohrožení.

Typový plán Ministerstva financí a České národní banky s názvem „**Typový plán pro krizové situace v oblasti narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu**“ (dále jen „Typový plán MF a ČNB“) obsahuje základní postupy pro případ vzniku případných krizových situací v oblasti působnosti těchto dvou institucí. Typový plán MF a ČNB je v rámci dohody mezi těmito dvěma institucemi rozdělen na segmenty, z nichž do gesce MF patří:

- Státní rozpočet a státní závěrečný účet
- Daně a cla
- Cenová politika

Do gesce ČNB patří:

- Úvěrové instituce
- Kapitálový trh
- Pojišťovnictví
- Devizové hospodářství
- Domácí měna

Usnesením vlády ČR ze dne 14. prosince 2016 č. 1140 byl schválen Metodický pokyn ke zpracování typových plánů. Vláda současně uložila dotčeným ústředním správním úřadům zpracovat typové plány v souladu s novou metodikou do 31. prosince 2017. Nový aktualizovaný Typový plán MF a ČNB je v účinnosti od 1. 1. 2018.

Typový plán MF a ČNB se v souladu s výše uvedeným Metodickým pokynem Ministerstva vnitra skládá ze základní, operativní a pomocné části.

Základní část typového plánu obsahuje popis a následky krizové situace (při zpracování této části typového plánu se vychází z Analýzy hrozeb pro Českou republiku), operativní část typového plánu obsahuje zásady pro řešení krizové situace, opatření pro řešení krizové situace, karty opatření pro řešení krizové situace (obsahují

základní charakteristiku opatření, požadavky na mimořádné zdroje, síly a prostředky a dále podrobný popis jednotlivých činností nezbytných pro realizaci daného opatření) a další dokumenty související s řešením krizové situace.

4 Úloha a místo České národní banky v systému krizového řízení

Česká národní banka je ústřední bankou České republiky, orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem a orgánem příslušným k řešení krize na finančním trhu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu. Tento cíl je stanoven v článku 98 Ústavy ČR a v § 2 odst. 1., zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ČNB“). Kromě svého hlavního cíle ČNB pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v ČR.

ČNB dále plní následující úkoly stanovené v § 2 odst. 2 zákona o ČNB:

- určuje měnovou politiku,
- vydává bankovky a mince,
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, zahraničních bank vykonávajících bankovní činnosti na území ČR prostřednictvím své pobočky a spořitelních a úvěrních družstev, pečuje o jejich plynulost a hospodárnost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních a vypořádacích systémů a na jejich rozvoji,
- vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu,
- rozpoznává, sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému a v zájmu předcházení vzniku nebo snižování těchto rizik přispívá prostřednictvím svých pravomocí k odolnosti finančního systému a udržení finanční stability a vytváří tak makrobezpečnostní politiku; v případě potřeby spolupracuje na tvorbě makrobezpečnostní politiky s orgány státu, jejichž působnosti se tato politika týká,
- provádí další činnosti podle zákona o ČNB a podle jiných právních předpisů.

ČNB řídí sedmičlenná bankovní rada ČNB složená z guvernéra, dvou viceguvernérů a čtyř dalších členů bankovní rady. Všechny členy jmenuje a odvolává prezident republiky, a to na dobu šesti let, přičemž nikdo nesmí být členem bankovní rady více než dvakrát. ČNB navenek zastupuje guvernér.

Za účelem zajištění úspěšné realizace svěřených úkolů je ČNB nezávislou institucí, do jejíž činnosti je možné zasahovat pouze na základě zákona. ČNB, bankovní rada ani žádný člen bankovní rady nesmějí při výkonu pravomocí a plnění úkolů vyžadovat ani přijímat pokyny od prezidenta republiky, Parlamentu, Vlády a jiných orgánů ČR nebo od jakéhokoli jiného subjektu.

ČNB vykonává svoji činnost z ústředí v Praze a dále prostřednictvím mimopražských pracovišť. Na území ČR je pak ČNB zastoupena v sedmi krajských městech – Praze, Brně, Hradci Králové, Ostravě, Českých Budějovicích, Plzni a Ústí nad Labem. V ústředí jsou dislokovány jednotlivé organizační útvary v přímé podřízenosti bankovní rady. V rámci mimopražských pracovišť jsou dislokovány vybrané níže postavené útvary provádějící činnosti v oblasti peněžního oběhu, správy oběživa a dohledu nad finančním trhem. Pro případné řešení krizových situací disponuje ČNB rovněž záložním krizovým pracovištěm za účelem zajištění kontinuity svých nezbytných činností.

V rámci výkonu svých činností ČNB úzce spolupracuje také s ostatními centrálními bankami. V EU probíhá tato spolupráce především v rámci takzvaného Evropského systému centrálních bank, který se skládá z Evropské centrální banky a národních centrálních bank jednotlivých států, bez ohledu na to, zda jsou tyto státy součástí měnové unie (tzv. eurozóny) či nikoli.

Jelikož činnosti vykonávané ČNB výrazným způsobem zasahují do téměř všech oblastí ekonomiky ČR, mohlo by jejich omezení podstatným způsobem narušit fungování celé společnosti. Z tohoto důvodu má ČNB identifikovány kritické činnosti, jejichž kontinuitu je v případě řešení krizových situací bezpečnostního a ekonomického charakteru nezbytné zajistit. Za kritickou je v tomto případě považována taková činnost, jejíž přerušení nad stanovenou dobu by ohrozilo plnění nezbytných funkcí ČNB a vyvolalo významné negativní dopady na finanční trh a národní hospodářství nebo způsobilo škodu velkého rozsahu, ztrátu reputace atd. Uvedená definice nutně zahrnuje i podpůrné kritické

činnosti, tj. takové, které jsou nezbytnou podmínkou pro fungování samotných kritických činností.

Základní právní normou pro činnost ČNB v oblasti krizového řízení je ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění zákona č. 300/2000 Sb., a na něj navazující zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zde jsou stanoveny povinnosti státních orgánů, územních samosprávních celků a právnických a fyzických osob při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením. Zákon o zajišťování obrany České republiky v § 6 odst. 3 uvádí, že: „Česká národní banka v oboru své působnosti stanoví a uskutečňuje opatření k zajišťování obrany státu, včetně plánování prostředků na ně“. Toto ustanovení pouze v obecné rovině definuje povinnost ČNB podílet se na procesu plánování obrany státu, který je završen schválením Dílčího plánu obrany ČNB.

Dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je rovněž guvernér ČNB za stavu ohrožení státu a válečného stavu oprávněn využít specifických regulačních opatření.

V oblasti krizového řízení, která nesouvisí se zajišťováním obrany státu před vnějším napadením, představují základ pro činnost ČNB především krizový zákon a zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ozdravných postupech“).

V rámci výše uvedených zákonů jsou ČNB při přípravě na krizové situace a jejich řešení stanoveny následující úkoly:

- zřídit krizový štáb,
- vést přehled možných zdrojů rizik a provádět analýzy ohrožení,
- zpracovat krizový plán,
- určit opatření obecné povahy prvky kritické infrastruktury náležící do její působnosti,
- kontrolovat plány krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury náležící do její působnosti,

- zabránit a předcházet ohrožení nebo narušení finanční stability zejména omezením šíření krize, včetně jejího šíření na tržní infrastrukturu,
- minimalizovat objem veřejné podpory, která by mohla být zapotřebí pro řešení krize a chránit tak veřejné prostředky.

Dle zákona o ozdravných postupech jsou pak ČNB svěřena rozsáhlá opatření k řešení krize včetně odvolávání či nahrazování členů vedoucích orgánů, zákazu nakládání s majetkem a mnoha dalších.

4.1 Dokumentace krizového plánování v gesci ČNB

Krizový zákon staví ČNB na úroveň ústředního správního úřadu jako orgán krizového řízení a v § 13 zákona ukládá ČNB zpracovat krizový plán. Krizový plán ČNB obsahuje obecné koncepční přístupy a definice. Jeho smyslem je poskytnout přehled zásad reakce ČNB na mimořádné události na základě působnosti, odpovědnosti a úkolů ČNB, které jí stanovují zákony. Charakterizuje organizaci krizového řízení v ČNB včetně základních principů řízení a komunikace. Obsahuje obecně závazné zásady pro zaměstnance z hlediska minimalizace dopadu mimořádných událostí na jejich život a zdraví. Krizový plán ČNB je projednáván bankovní radou a schvalován guvernérem.

Na krizový plán ČNB navazuje prováděcí dokumentace, která obsahuje konkrétní postupy řešení jednotlivých mimořádných situací, tj. operační plány a směrnice, případně havarijní plány ve smyslu nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Krizový plán ČNB s prováděcí dokumentací tvoří souhrn postupů pro řešení mimořádných událostí a krizových situací. Samostatnou přílohou krizového plánu ČNB je pak dílčí plán obrany.

Z důvodu nezbytné spolupráce a koordinace postupů v zájmu udržení finanční stability v ČR byla mezi ČNB a MF uzavřena v roce 2016 „Dohoda o spolupráci v oblasti zajištění finanční stability, řešení krize a krizového řízení“. V rámci této Dohody byla zřízena skupina pro řešení krize dle zákona o ozdravných postupech a skupina pro koordinaci v oblasti krizového řízení a finanční stability.

4.2 Kritická infrastruktura finančního trhu v působnosti ČNB

V oblasti ochrany kritické infrastruktury ČR je ČNB stanovena gesčně odpovědným orgánem za kritickou infrastrukturu finančního trhu. V rámci příprav nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury, ve znění nařízení vlády č. 315/2014 Sb., byla na návrh ČNB určena odvětvová kritéria pro odvětví finanční trh a měna. Těmito kritérii je výkon činnosti ČNB při zajištění působnosti stanovené zákonem a poskytování služeb v bankovním a pojišťovnictví subjektem, který nabízí komplexní portfolio služeb pro veškeré klienty, disponuje rozsáhlou skupinou dceřiných a přidružených společností zajišťujících další finanční služby a který má rozsáhlou síť regionálních poboček, a to za předpokladu, že buď v bankovním sektoru přesahuje tržní podíl tohoto subjektu 10% z bilanční sumy bankovního sektoru, nebo v pojišťovnictví přesahuje tržní podíl tohoto subjektu měřený objemem předepsaného pojistného 25%. Prvky kritické infrastruktury v odvětví finanční trh a měna ČNB průběžně určuje opatřeními obecné povahy dle § 13 odst. 4 písm. c) krizového zákona.

Za účelem řešení krizových situací v oblasti finančního trhu ustavila ČNB tzv. Krizový štáb kritické infrastruktury finančního trhu, v němž jsou kromě ČNB samotné zastoupeny jednotlivé subjekty kritické infrastruktury provozující prvky kritické infrastruktury v odvětví finanční trh a měna. Krizový štáb kritické infrastruktury finančního trhu zajišťuje vzájemnou informovanost, koordinaci a spolupráci v případě řešení krizových situací.

5 Právní rámec financování krizového řízení a ochrany ekonomiky v ČR

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o státním rozpočtu pro příslušný rok, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

Název	MODUL - D; financování bezpečnosti a ochrana ekonomiky
Autoři	Kolektiv autorů
Nakladatel	Ministerstvo vnitra
Vydal	MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Kloknerova 26, 148 01 Praha 414
Tisk	Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, 149 01 Praha 4
Vydání	První
Rok vydání	2019
Náklad	1000 ks
ISBN	978-80-7616-035-4